

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَالَّذِي يُضَوِّبُ الْمَوْتَى
إِنَّ رَبَّهُ لَسَدِيدٌ
إِلَىٰ عَرْشِهِ الرَّحِيمُ
الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ
تُضَوِّبُ السَّحَابَ الْمَوْبِقَ
فَيَأْتِي السَّمَاءَ بِسُحُبٍ
مَوْبِقٍ مَحْمُودٍ مُّسَوِّمٍ
يُرْسِلُ فِيهَا الْمُنَّازِلَ
الْمُنزَّلَةَ الْبَارِقَاتِ
الَّتِي فِيهَا الْبُرْجَانُ
الْمُنزَّلَاتِ الْغَلِيظَاتِ
الَّتِي فِيهَا الْغُلَامُ
الْمُنزَلَاتِ الْغَلِيظَاتِ
الَّتِي فِيهَا الْغُلَامُ
الْمُنزَلَاتِ الْغَلِيظَاتِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی، گروه علوم تربیتی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)
گرایش: مدیریت آموزشی

عنوان:

بررسی میزان انطباق رشته‌های تحصیلی کار دانش با تمایلات شغلی
دانش آموزان هنرستان‌های دخترانه منطقه ۶ شهر تهران

استاد راهنما:

دکتر یلدا دلکشایی

استاد مشاور:

دکتر فرشته کردستانی

پژوهشگر:

زهره محمودپور

تابستان ۹۱

تقدیم با بوسه بردستان پدرم:

به او که نمی‌دانم از بزرگی اش بگویم یا مردانگی، سخاوت، سکوت و مهربانی‌اش. به پاس تمامی زحمات و رنجهایت و با سپاس از محبت و مهر بی‌حسابی که به من ارزانی داشته است. دوستت دارم و خاضعانه دستهایت را می‌بوسم.

تقدیم به مهربانترین فرشته زندگی مادرم:

برای او که هر چه دارم از اوست، او که چون دوستی عاشق برایم دعا کرد تا سربلند و پر افتخار قدم بر دارم، مادرم هنوز هم به دعایت محتاجم. دوستت دارم و سر به دامنانت می‌گذارم.

تقدیم به یاور مهربان زندگی، همسرم:

که سایه مهربانیت سایه‌سار زندگی‌ام می‌باشد، او که چون کوهی استوار حامی و هادی من در این کوره راه نا آشنا بود و مشکلات مسیر را برایم تسهیل نمود. دوستت دارم و تا همیشه عمر سپاسگزارت هستم.

و تقدیم به پسر نازنینم همراهِ:

او که صبورانه در این مسیر تحمل کرد و با وجود سن کمش، پذیرای تمام سختی‌هایی بود که در نبودم احساس می‌شد. به وجودش افتخار می‌کنم و امیدوارم بتوانم شاهد درخشش موفقیت‌هایش در آینده باشم.

تقدیم به خواهران مهربان و برادران عزیزم:

که وجودشان شادی بخش و صفایشان مایه آرامش و دلگرمی من است. دوستشان دارم و به وجودشان افتخار می‌کنم.

پاسکزاری

پس از پاس و حمد پروردگار؛

بر خود لازم می دانم از راهبانی های بی دریغ استاد ارجمند سرکار خانم دکتر دلکشایی استاد محترم راهبنا

که این پایان نامه جزء بار راهبانی ارزشمند ایشان میسر نمی شد.

و همکاری و راهبانی صمیمانه سرکار خانم دکتر کردستانی استاد محترم مشاور کمال شکر را دارم.

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی میزان تطابق رشته های تحصیلی کاردانش با تمایلات شغلی دانش آموزان دختر منطقه شش شهر تهران انجام شده است. روش تحقیق از نظر شیوه گردآوری اطلاعات توصیفی (پیمایشی) و از نظر هدف کاربردی بوده است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان دختر منطقه شش شهر تهران به تعداد $n=99$ نفر بوده است، ابزار اندازه گیری این پژوهش پرسشنامه ۲۴۲ سوالی شغلی-شخصیتی جان هالند بوده است که شامل پنج گروه می باشد. روایی آن از نظر صوری، محتوایی مورد قبول بوده است و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ به طور میانگین ۷۷ درصد بوده است. داده های گردآوری شده به کمک روش های آمار توصیفی و استنباطی و از طریق نرم افزار آماری Spss مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است، در آمار توصیفی نمودارها، میانگین، میانه، انحراف معیار و... و در آمار استنباطی از آزمون خی دو استفاده شد. نتایج به دست آمده نشان داد که به ترتیب بین رشته های تصویرسازی کامپیوتر، چهره سازی، حسابداری، نقشه کشی ساختمان و عکاسی دیجیتال با علاقه مندی دانش آموزان به رشته و امکان اشتغال این رشته ها در آینده تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین پیشنهادهایی به مسئولین و مدیران و کارکنان مدارس و همینطور به محققان بعدی ارائه شد.

کلید واژه: تمایلات شغلی، رشته های تحصیلی، کاردانش، تصویر سازی کامپیوتر، چهره سازی،

حسابداری مالی، نقشه کشی ساختمان، گرافیک، عکاسی دیجیتال

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	
فصل اول: کلیات تحقیق	
۱-۱ مقدمه	۲
۲-۱- بیان مسئله	۳
۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق:	۴
۴-۱ اهداف تحقیق:	۷
۱-۴-۱- هدف کلی تحقیق:	۷
۲-۴-۱- اهداف جزئی تحقیق:	۷
۵-۱ سوالات تحقیق یا فرضیه ها	۷
۱-۱-۵- فرضیه کلی تحقیق:	۷
۲-۱-۵- فرضیه های جزئی تحقیق :	۸
۶-۱ تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای تحقیق	۸
۱-۶-۱ تعاریف نظری	۸
۲-۶-۱ تعاریف عملیاتی :	۹

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

مقدمه:	۱۲
۱-۲- تمایلات و انگیزه ها	۱۵
۲-۲- تمایلات و انگیزه های شغلی	۲۳
۱-۲-۲- تقسیم بندی انواع نظریه ها	۲۷
۳-۲- رشته های تحصیلی کار دانش	۴۶
۱-۳-۲- صنعت	۴۷
۲-۳-۲- کشاورزی	۴۸
۳-۳-۲- خدمات	۴۸
۱-۳-۳-۲- رشته کامپیوتر:	۴۹
۲-۳-۳-۲- نقشه کشی ساختمان:	۵۱
۳-۳-۳-۲- رشته خیاطی:	۵۲
۴-۳-۳-۲- رشته معرق کاری چوب	۵۴
۵-۳-۳-۲- مدیریت و برنامه ریزی خانواده:	۵۷
۶-۳-۳-۲- رشته چهره سازی	۶۰
۴-۲- ارتباط انگیزه و تمایلات شغلی با رشته تحصیلی	۶۲
۱-۴-۲- مهمترین عوامل موثر در انتخاب رشته تحصیلی و دانشگاه محل تحصیل:	۶۳
۱-۱-۴-۲- علاقه:	۶۳
۲-۱-۴-۲- شناخت:	۶۴
۳-۱-۴-۲- توانایی علمی:	۶۴
۴-۱-۴-۲- توان اقتصادی خانواده ها:	۶۴
۵-۱-۴-۲- امکانات مراکز آموزشی:	۶۵
۶-۱-۴-۲- آینده شغلی:	۶۵

۶۵..... هدف داوطلب: ۷-۱-۴-۲
۶۶..... سهمیه پذیرش: ۸-۱-۴-۲
۶۶..... آزادی عمل: ۹-۱-۴-۲

۶۸..... ۵-۲ پیشینه تحقیقات انجام شده در ایران و جهان :

۶۸..... ۱-۵-۲ تحقیقات انجام شده در ایران

۷۵..... ۲-۵-۲ تحقیقات انجام شده در جهان

۷۹..... ۶-۲ جمع بندی پیشینه و مبانی نظری تحقیق

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۸۴..... مقدمه

۸۵..... ۱-۳ روش تحقیق

۸۵..... ۲-۳ جامعه آماری

۸۶..... ۳-۳ نمونه و روش نمونه گیری

۸۶..... ۴-۳ روش گرد آوری اطلاعات

۸۶..... ۵-۳ ابزار پژوهش

۸۷..... ۶-۳ پایایی

۸۹..... ۷-۳ روایی ا بزار اندازه گیری

۹۱..... ۸-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

مقدمه:	۹۴
۱-۴ آمار توصیفی	۹۵
۲-۴ آمار استنباطی	۹۹
۱-۲-۴ تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه اول تحقیق	۱۰۰
۲-۲-۴ تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه دوم تحقیق	۱۰۳
۳-۲-۴ تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه سوم تحقیق	۱۰۶
۴-۲-۴ تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه چهارم تحقیق	۱۰۹
۵-۲-۴ تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه پنجم تحقیق	۱۱۲
۴-۲-۶ تجزیه و تحلیل داده های مربوط به فرضیه ششم	۱۱۵
۳-۴ یافته های جانبی	۱۲۲

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها

۱-۵ جمع بندی:	۱۲۸
۲-۵ یافته ها :	۱۳۱
۳-۵ بحث و نتیجه گیری:	۱۳۳
۴-۵ پیشنهادات	۱۳۸

۱۳۸.....۴-۵-۱ پیشنهادات بر اساس یافته ها:

۱۳۸.....۴-۵-۲ پیشنهادات برای محققان بعدی:

۱۳۹.....۵-۵ محدودیت های تحقیق

۱۳۹.....۵-۵-۱ محدودیت در کنترل تحقیق

۱۳۹.....۵-۵-۲ محدودیت در خارج از کنترل تحقیق

۱۵۳.....منابع فارسی

۱۵۵.....منابع انگلیسی :

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۳۴.....	جدول ۱-۲: تیپهای شخصیتی و خصوصیات هر تیپ.....
۴۵.....	جدول ۲-۲: انواع تیپهای شخصیتی و ویژگیهای فردی.....
۴۷.....	جدول ۳-۲: گروه ها و زیر گروه های رشته صنعت.....
۴۸.....	جدول ۴-۲: گروه ها و زیر گروه های رشته صنعت.....
۴۹.....	جدول ۵-۲: رشته کامپیوتر.....
۵۰.....	جدول ۶-۲: عناوین درسی رشته کامپیوتر.....
۵۱.....	جدول ۷-۲: رشته نقشه کشی ساختمان.....
۵۲.....	جدول ۸-۲: رشته خیاطی.....
۵۳.....	جدول ۹-۲: عناوین درسی رشته خیاطی.....
۵۴.....	جدول ۱۰-۲: رشته معرق کاری چوب.....
۵۶.....	جدول ۱۱-۲: عناوین درسیرشته معرق کاری چوب.....
۵۷.....	جدول ۱۲-۲: رشته مدیریت و برنامه ریزی خانواده.....
۵۹.....	جدول ۱۳-۲: عناوین درسی رشته مدیریت خانواده و برنامه ریزی.....
۶۰.....	جدول ۱۴-۲: رشته چهره سازی.....
۶۱.....	جدول ۱۵-۲: عناوین درسی رشته چهره سازی.....
۸۸.....	جدول ۱-۳ سوال های ارزیابی کننده جهت پاسخ به پرسشهای اصلی پژوهش.....

- جدول شماره ۳-۲: آزمون آلفای کرونباخ برای بررسی روایی مجموعه سوالات تمایلات ۸۹
- جدول شماره ۳-۳: آزمون آلفای کرونباخ برای بررسی روایی مجموعه سوالات توان بالقوه و بالفعل ۹۰
- جدول شماره ۳-۴: آزمون آلفای کرونباخ برای بررسی روایی مجموعه سوالات علاقه مندی به رشته تحصیلی و امکان اشتغال در آن ۹۱
- جدول ۱-۴: شاخص های پراکندگی برای تمایلات به فعالیت ها ۹۵
- جدول ۲-۴: شاخص پراکندگی برای توانایی های بالفعل و بالقوه ۹۶
- جدول شماره ۳-۴: فراوانی ساده از تعداد دانش آموزان رشته های هنرستان ۹۷
- جدول شماره ۴-۴: آمار توصیفی سوال پنجم در بین کلیه رشته ها ۹۸
- جدول ۵-۴: آزمون اسمیرنف کالموگراف ۹۹
- جدول ۶-۴: آزمون ضریب توافق دو طرفه برای بررسی انطباق بین رشته تصویرسازی کامپیوتر و تمایل به رشته ۱۰۰
- جدول ۷-۴: نتایج آزمون خبی دو یا کای اسکور ۱۰۱
- جدول ۸-۴: آزمون کای اسکور برای بررسی سطح معنی داری توافق رشته تصویرسازی و امکان اشتغال آن در آینده ۱۰۲
- جدول ۹-۴: نتایج آزمون کای اسکور ۱۰۲
- جدول ۱۰-۴: آزمون ضریب توافق دو طرفه برای بررسی انطباق بین رشته چهره سازی و تمایل به رشته ۱۰۳
- جدول ۱۱-۴: نتایج آزمون کای اسکور ۱۰۴
- جدول ۱۲-۴: آزمون کای اسکور برای بررسی سطح معنی داری توافق رشته چهره سازی و امکان اشتغال آن در آینده ۱۰۵
- جدول ۱۳-۴: نتایج آزمون کای اسکور ۱۰۵
- جدول ۱۴-۴: آزمون ضریب توافق دو طرفه برای بررسی انطباق بین رشته حسابداری و تمایل به رشته ۱۰۶

- جدول ۴-۱۵: نتایج آزمون کای اسکور..... ۱۰۷.....
- جدول ۴-۱۶: نتایج آزمون کای اسکور برای بررسی سطح معناداری توافق رشته حسابداری و امکان اشتغال در آینده
..... ۱۰۸.....
- جدول ۴-۱۷: نتایج آزمون کای اسکور..... ۱۰۸.....
- جدول ۴-۱۸: آزمون ضریب توافق دو طرفه برای بررسی انطباق بین رشته گرافیک و تمایل به رشته ۱۰۹.....
- جدول ۴-۱۹: نتایج آزمون کای اسکور..... ۱۱۰.....
- جدول ۴-۲۰: آزمون کای اسکور برای سطح معنی داری توافق رشته گرافیک و امکان اشتغال در آینده..... ۱۱۱.....
- جدول ۴-۲۱: نتایج آزمون کای اسکور..... ۱۱۱.....
- جدول ۴-۲۲: آزمون ضریب توافق دو طرفه برای بررسی انطباق بین رشته نقشه کشی و تمایل به رشته ۱۱۲.....
- جدول ۴-۲۳: نتایج آزمون کای اسکور..... ۱۱۳.....
- جدول ۴-۲۴: آزمون کای اسکور برای بررسی سطح معناداری توافق رشته نقشه کشی و امکان اشتغال آن در آینده.. ۱۱۴.....
- جدول ۴-۲۵: نتایج آزمون کای اسکور..... ۱۱۴.....
- جدول ۴-۲۶: آزمون ضریب توافق دو طرفه برای بررسی انطباق بین رشته عکاسی دیجیتال و تمایل به رشته..... ۱۱۵.....
- جدول ۴-۲۷: نتایج آزمون کای اسکور..... ۱۱۶.....
- جدول ۴-۲۸: آزمون کای اسکور برای بررسی سطح معناداری توافق رشته عکاسی دیجیتال و امکان اشتغال آن در
آینده..... ۱۱۷.....
- جدول ۴-۲۹: نتایج آزمون کای اسکور..... ۱۱۷.....
- جدول شماره ۴-۳۰: رابطه بین رشته تحصیلی و توان بالفعل..... ۱۱۸.....
- جدول شماره ۴-۳۱: جدول آنوا..... ۱۱۹.....
- جدول شماره ۴-۳۲: ضریب همبستگی اتا..... ۱۱۹.....

جدول شماره ۴-۳۳: آزمون آنوا و اتا برای بررسی فرضیه ۱۲۰

جدول شماره ۴-۳۴: جدول آنوا ۱۲۱

جدول شماره ۴-۳۵: اندازه ارزش در آزمون اتا ۱۲۱

جدول شماره ۴-۳۶: آزمون آنوا و اتا برای بررسی رشته های (متفرقه، هنری و اداری) و رشته دانش آموزان ۱۲۲

جدول شماره ۴-۳۷: اندازه ارزش در آزمون اتا برای تمایلات ۱۲۶

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
۳۰	شکل ۱-۲: نمودار تفاوت نظریه مازلو و آلدرفر.....
۳۳	شکل ۲-۲: همخوانی تیپهای شخصیتی و مدل‌های محیطی.....

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

هدف از تعلیم و تربیت، ایجاد تغییرات مطلوب در فراگیر است به گونه‌ای که در پایان اجرای یک برنامه آموزشی، رفتارهای مورد نظر و سوگیری شده برنامه آموزشی، تحقق یابد. رفتار نیز در پی زنجیره‌ای از عوامل بوجود می‌آید و حلقه ماقبل بروز رفتار " قصد و نیت " به انجام یک رفتار است. بوجود آمدن قصد و نیت به نوبه خود تابع متغیرهای دیگری است که از مهمترین این متغیرها " گرایش بسوی رفتار " می‌باشد. از سوی دیگر نیل به اهداف برنامه جدید آموزش متوسطه و خصوصاً " هدایت دانش آموزان بسوی شاخه های کاردانش و فنی-حرفه ای مستلزم آن است که آنان از روی شناخت و علاقه و انگیزه و با طیب خاطر انتخاب شاخه و رشته نمایند. نه آنکه تحصیل آنان در این شاخه ها، تحمیلی ناآگاهانه، تصادفی یا از روی اضطراب باشد.

فرایند توسعه نیازمند نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده است و از اینرو برای فراگیری آموزش های فنی و حرفه‌ای علاوه بر هزینه ی مالی که از طرف سازمان آموزشی کشور تامین می شود به علائق، انگیزش و تمایلات آنها وابسته است. برای آموزش نیروی انسانی نیازمند شناسایی انگیزه آنها در کسب مهارتها و آموزشهای لازم هستیم و به ویژه در بخش دختران هنوز تا سطح بهینه و از بین رفتن نابرابریها در ارائه فرصتهای آموزشی فاصله داریم. از آنجا که رشته های کار دانش بعد از جنگ جهانی دوم در اروپا شکل گرفت و در سال ۱۳۰۴ در ایران به صورت مدارس فنی- حرفه‌ای تاسیس گردید و در سال ۱۳۷۲، شاخه کار دانش با هدف تربیت نیروی انسانی در سطوح نیمه ماهر، ماهر،

استاد کار و سرپرست مورد نیاز بخشهای صنعت، کشاورزی بر اساس نیازهای توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تاسیس گردید (پژوهشگران مرنده، آموزشی و پژوهشی).

باشناخت علل انگیزشی ورود دختران به آموزشهای کار دانش میتوان برای بهبود و بالا بردن کارایی این قشر به ارائه راهکار پرداخت و هزینه ی کلی آموزش را در جهت بازدهی بیشتر هدایت نمود. بدین جهت شناخت تمایلات شغلی دانش آموزان جهت انتخاب رشته های کار دانش از اهم موارد بهینه سازی آموزش به شمار می رود.

۲-۱- بیان مسئله

در نظام جدید آموزشهای متوسطه در کنار شاخه های نظری و فنی و حرفه ای برای تربیت نیروی انسانی متخصص و ماهر برای بخش های مختلف اقتصادی شاخه ی دیگری به نام کار دانش ایجاد گردیده است و انتظار می رود که دانش آموزان با استعداد و توانمند با علاقه ی فراوان به این شاخه گرایش پیدا کنند، ولی به عللی مختلف گرایش عمده ی این دانش آموزان به شاخه ی نظری بیشتر می باشد و دانش آموزانی وارد شاخه کار دانش می شوند که شرایط ادامه تحصیل در شاخه ی نظری و فنی حرفه ای را نداشته اند و به ناچار آنانی به این شاخه هدایت می شوند که استعداد و توانایی لازم برای یادگیری مهارتهای شاخه ی کار دانش را نیز ندارند و در نتیجه بسیاری از اهداف در نظر گرفته شده جهت این شاخه فراهم نمی شود.

یکی از عوامل موثر بر نگرش دانش آموزان به شاخه کار دانش، میزان آشنایی و آگاهی دانش آموزان در مورد رشته های کار دانش است. «علاوه بر نیازها که در ایجاد نگرشهای شخصی موثرند، اطلاعاتی که شخص کسب می کند نیز در ایجاد و شکل گیری نگرشهای او موثر هستند. اطلاعات از طریق خانواده، مدرسه، جامعه، رسانه های جمعی و... برای افراد بدست می آید (کریمی، ۱۳۷۹).

لذا آموزش و پرورش از مهمترین نهادهای اجتماعی می‌باشد و کیفیت سایر نهادهای اجتماعی نیز تا اندازه‌ای زیاد به چگونگی عملکرد آموزش و پرورش بستگی دارد، جلوگیری از اتلاف نیروی انسانی بعنوان یکی از نتایج اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از دغدغه‌های سیاستگذاران آموزش و پرورش است و طرح انطباق آموزش در هنرستانها و مراکز کار دانش تلاش پیگیری در راستای رسیدن به این هدف بزرگ است، امروزه به دلیل پیشرفت علم و تکنولوژی و به وجود آمدن رشته های جدید در جامعه و پیشرفتهای فنی و شغلی نیازهای جدیدی رابه همراه دارد. از آنجا که علاقه موتور محرک فرد برای اقدام در جهت رسیدن به خواست درون یا خواسته های بیرون می باشد، توجه به علائق و تمایلات شغلی دانش آموزان به رشته های تحصیلی خود در هنرستانها از اهمیت بالایی برخوردار است. همانطورکه داشتن هدف در زندگی باعث تحرک و انگیزه می شود و هدف مهمترین رکن زندگی و قصد نهایی ایجاد هماهنگی در فعالیتهای می‌باشد، احتمال موفقیت را به خصوص در تعلیم و تربیت افزایش می‌دهد.

بنابراین مسئله اصلی این پژوهش یافتن پاسخ به این سوال است که آیا رشته های تحصیلی موجود در هنرستانهای کار دانش شهر تهران با تمایلات شغلی دانش آموزان انطباق دارد یا خیر؟

۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق:

تحقیقات گوناگون اهمیت نیروی انسانی را برای اعتلاء و رشد اقتصادی جامعه و نقش آموزش های فنی حرفه ای در این باره را نشان داده است.

اقتصاد جهانی به نیروی انسانی انعطاف پذیر و کارآمد نیازمند است تا بتواند خود را با محیط پیوسته در تغییر سازگار نماید. در کشور ما، جوانان اکثریت را تشکیل می دهند و شناخت علائق آنها می تواند در جهت بالا بردن کارایی نیروی مولد کشور موثر باشد، این نیرو برای فراگیری نیازمند داشتن علاقه و انگیزه می‌باشند. بنابراین شناخت و وجود یا عدم وجود علاقه در هنرجویان و شناسایی علل وجود این قشر به مدارس کار دانش می تواند در برنامه ریزی و هدایت دانش آموزان به

این دوره مفید باشد بدین منظور تطابق رشته های تحصیلی در هنرستانها با تمایلات شغلی دانش آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است و با توجه به دامنه ی تحولات جامعه، گسترش دانش و فن، تعدد مشاغل و رشد و جابجایی جمعیت؛ مستلزم یک برنامه ریزی صحیح در انتخاب راه آینده برای دانش آموزان است.

یکی از مشخص ترین دلایل افت تحصیلی دانش آموزان بلا تکلیفی و نداشتن امید به آینده است، زیرا اکثر دانش آموزان یک آینده ی خوب و روشن را مستلزم ادامه تحصیل نمی دانند. دانش آموزان با استعداد زیاد دیده شده اند که در تمام مراحل آموزشی و آزمون ها کاملاً موفق و ممتاز بوده اند، با این حال وقتی با آنان درباره ی آینده و شغل انتخابی صحبت می شود اظهار داشته اند که بعد از اتمام تحصیلات دانشگاهی برای برخورداری از یک زندگی مطلوب، باید سراغ شغلی نان و آبدار بروند. برای بسیاری از دانش آموزان فارغ التحصیل شدن بمعنای نقطه ی شروع سرگردانی و بلا تکلیفی است نه جواز ورود به بازار کار و برخورداری از یک فرصت شغلی مناسب. دانش آموزان وقتی می بینند که قشر تحصیل کرده جامعه از وضع معیشتی سخت تری نسبت به افرادی با تحصیلات کمتر و گاه بیسواد، اما اهل کسب و کاسبی برخوردارند انگیزه خود را برای تلاش و کسب موفقیت در زمینه تحصیل از دست داده و ترجیح می دهند بدون تلف کردن سالهای عمرشان برای تحصیل و کسب مدرک، مستقیماً وارد بازار کار شوند تا زودتر به درآمد برسند. بسیاری از کارشناسان علوم آموزشی یکی از دلایل مهم افت تحصیلی دانش آموزان را کسالت بار بودن محیط های آموزشی، کلاسهای خسته کننده و حجم زیاد کتابهایی می دانند که آنها بدون در نظر گرفتن اصول علمی برنامه ریزی درسی تهیه و تدوین شده و در بیشتر موارد محتوی و طراحی آنها نیز سنخیتی با سن و نیاز روحی دانش آموزان ندارد. از طرف دیگر محیط های سرد بی تحرک و خالی از شور و نشاط نمی تواند انگیزه و رغبت کافی برای حضور مشتاقانه دانش آموزان در محیط آموزشی ایجاد کند (دکتر نادر.مدیر کل انجمنها، به نقل از م.حسن بیگی، عضو تحریریه ایران سلامت).